

STANDPUNKT PÅ MUSIKRETTIGHEDER

Musikkens værdi og pris

Biografer verden over anerkender, at musik er en integreret del af biografoplevelsen, og at komponister og sangskrivere, ligesom alle andre der bidrager til den kreative proces i skabelsen af film, fortjener at blive passende belønnet for deres indsats.

Imidlertid er det ikke almindeligt, at biograferne har ansvar for betaling af skuespillere, instruktører, scenografer eller andre der bidrager til filmproduktionen, og derfor forekommer det besynderligt, at de skal pålægges at foretage direkte betalinger til rettighedshaverorganisationer, med andre ord forvaltningsselskaber for musik (og selskaber der repræsenterer andre grupper af rettighedshavere, i de få lande, hvor der er lignende ordninger).

Overalt i Europa (som er den region GCF p.t. har flest data for), er det generelle billede, at royalties til rettighedshaverorganisationerne blev indført for mange år siden, og i mange tilfælde udover rækkevidden af de involverede personers hukommelse. I nogle tilfælde bliver disse royalties blot dikteret af rettighedshaverorganisationen under en offentlig myndigheds opsyn, eller af en offentlig myndighed; i andre tilfælde har det mere præg af en forhandling, selvom forhandlingsmulighederne med en monopollignende rettighedshaverorganisation er begrænsede, når biografernes eneste middel i bedste fald er en form for voldgiftsforhandling eller revidering af satserne.

For primært indhold ligger den typiske betaling til komponisternes rettighedshaverorganisationer (i det mindste for medlemmer af lokale brancheorganisationer for biografer, der ofte får rabat på de generelle satser) fra 1% til 1,25% (i de fleste tilfælde) af bruttobilletindtægterne; selvom der er afvigelser helt ned til 0,53% (små biografer i Luxembourg) og så højt som 2% (i Spanien og Italien). Der er tilsyneladende også meget høje satser i Polen og Rusland.

For andre rettighedshavere, end musik, er de mest almindelige forvaltningsselskaber, de der repræsenterer pladeproducenter og kunstnere (også kendt som forvaltningsselskaber for "nærstående rettigheder". Til dato, har vi samlet meget få data om disse betalinger, men det tyder på, at beløbene er i den lavere ende (under 1%, og ofte meget mindre), ofte med en automatisk procentdel af en anden faktor end billetindtægter. Også her er der afvigelser (i Spanien er skuespillere berettiget til 1,5% af billetindtægterne (netto)).

Da biograferne oftest ikke er involveret i den kreative proces i tilblivelsen af film, er det svært for biograferne at vurdere, hvorvidt de nuværende satser er rimelige. Biograferne kan ikke sammenligne betalingen til komponister med hvad producenterne betaler til skuespillere, forfattere, instruktører med mere, og dermed danne sig et indtryk af, hvorvidt komponisterne modtager en rimelig andel af de samlede billetindtægter.

Sammenligner man til gengæld, hvad biograferne betaler i forhold til andre sektorer, der anvender livemusik, kan man hurtigt konkludere, at det nuværende system har ført til for høj betaling.

Baseret på de seneste tal fra det britiske forvaltningsselskab *PRS*' årlige resultater, udgjorde biografbranchen mere end 5% af *PRS*' totale omsætning fra alle bidragydere, der ikke transmitterer live, og biograferne betaler således ca. halvdelen af det samlede beløb fra detailsektoren, og en tredjedel af det samlede beløb fra sektoren for livemusik. Dette skal samtidig ses i forhold til, at Storbritannien (UK) har forholdsvis lave satser, med en sats på 1% af billetindtægterne, samt en alternativ beregning over for biograferne baseret på antallet af biografgængere.

Der er lignende udfordringer i forbindelse med anden (sekundær) brug af musik i biograferne. For musik i foyerer og anden baggrundsmusik, herunder reklamer, filmtrailere samt indgangs- og udgangsmusik i biografale virker det ikke slet ikke rimeligt at betale en procentdel af indtægterne – de fleste andre lignende brugere af musik (fx detailhandlen og fritidsorganisationer, bortset fra musikspillesteder) betaler typisk en fast årlig licensafgift baseret på en faktor, der kan fungere som et mål for virksomhedens størrelse (fx butiksareal eller antal sæder ved en sportsbegivenhed).

Det tyder på, at sekundært indhold har givet rettighedshaverorganisationer mulighed for at søge opnåelse af højere satser fra biografer i mange lande. På trods af begrænsede data, viser disse, at de højeste registrerede satser ligger på bl.a. 8% i Belgien og 3% i UK.

Global Cinema Federations (GCF) standpunkt

GCF støtter sig til nedenstående principper, når det handler om musikrettigheder:

1. Det langsigtede mål er fuldstændig at fjerne biografernes behov for at indgå licensaftaler med, og foretage betaling af royalties i forbindelse med musikrettigheder til rettighedshaverorganisationer; dette vanskeliggøres imidlertid af juridiske og strukturelle udfordringer.
2. I mellemtiden vil GCF støtte tiltag, der tilstræber at sikre væsentlige nedsættelser af eksisterende satser ved at dele information og anvende både (i) faktuelle data om satser i andre dele af verden; og (ii) taktikker samt juridiske og økonomiske argumenter, der har haft gennemslagskraft i andre områder.
3. Under alle omstændigheder vil GCF ihærdigt modsætte sig rettighedshaverorganisationers forsøg på at opnå højere satser, og vil gøre dette ved anvendelse af de ovenfor beskrevne midler.
4. Mens det kan være juridisk problematisk at gennemføre en kollektiv drøftelse med studierne omkring fordelingen af afgifter for musikrettigheder mellem distributions- og fremvisningsdelen, er det i højeste grad acceptabelt at drøfte med studierne, i hvor høj grad de relevante rettigheder allerede er "fuldt ud afregnet", hvorved der ikke burde betales gebyrer til rettighedshaverorganisationer for dette indhold. Fremskaffelse af detaljerede oplysninger om, hvor stor en andel af musikken i biograferne der faktisk kan skade et legitimt krav fra rettighedshaverorganisationerne, vil udgøre et meget nyttigt redskab til at reducere de samlede betalinger.

Disse hovedprincipper bør især gælde, når det drejer sig om den primære anvendelse af musik, nemlig musikken i biograffilmenes soundtrack. De samme principper bør dog også gælde for:

- Andre kategorier af rettigheder, for hvilke rettighedshaverorganisationer gør krav gældende over for biografejere (fx nærstående rettigheder, skuespillere og forfattere)
- Sekundært indhold; samt
- Foyer- og anden baggrundsmusik, herunder reklamer, filmtrailere samt indgangs- og udgangsmusik i biografale.

Med det formål at informere om ovenstående, bør GCF indgå i dialog med såvel rettighedshaverorganisationer som offentlige myndigheder samt de kontrolmyndigheder, der fører tilsyn med rettighedshaverorganisationerne for fuldt ud at forstå de juridiske og lovgivningsmæssige rammer, der har foranlediget de nuværende betalinger, samt hvad der sker med pengene, når de først er betalt til rettighedshaverorganisationerne. I EU er rettighedshaverorganisationerne blevet underlagt nye gennemsigtighedsforpligtelser, der kan anvendes som støtte til disse bestræbelser.

Muligheder for informationsdeling og interessearbejde

De ovenstående målsætninger opnås bedst gennem en detaljeret sammenligning af alle relevante dele af de forskellige afgifter i de forskellige områder, hvor GCF's medlemmer kan skaffe disse data. Det kræver, at man går dybere end de overordnede tal og nøje undersøger:

- Det aktuelle "royaltygrundlag", hvorpå afgifterne opkræves – er det fx på basis af bruttobilletindtægterne, nettobilletindtægterne eller en anden metode, og hvordan virker de andre metoder (fx engangsbetaling, afgift per sæde, afgift per biografgænger)
- Findes der nogle rabatter eller andre særlige aftaler, der kan nedbringe royaltygrundlaget (de fleste lande nævner kun fradrag af moms og skatter/afgifter på biografbilletter)
- Hvad er den passende procentdel, eller hvor relevant, engangsbetaling.

GCF kunne også drage fordel af detaljeret viden om, hvordan spørgsmålet håndteres i USA, hvor det menes, at biograferne ikke foretager nogen betaling.

Som bemærket ovenfor vil yderligere oplysninger fra producenter/distributører om, hvorvidt de udøvende kunstners rettigheder allerede er eller ikke er afregnet, være værdifulde.

Endelig bør målet være, at GCF får et opdateret overblik over, hvornår eller hvorvidt alle aktuelle afgifter og licenser skal fornyes. Et sådant overblik vil åbne op for gensidig støtte (fx kan GCF støtte nedbringelsen af høje afgifter i ét land med henvisning til nylige beslutninger i nærliggende lande) samt give GCF mulighed for at overveje strategiske indgreb (fx opfordre til at myndigheder gennemgår området, når lignende tiltag foretages i et givent geografisk område). Det lader til, at nogle områder sjældent gennemgår sine afgifter, og det kunne være, at GCF (i passende tilfælde) skulle opfordre til en gennemgang.

Som del af den samme øvelse er det vigtigt at indsamle oplysninger om omfanget og tilgængeligheden af regulering af afgifter i det enkelte land. Karakteren og effektiviteten af de enkelte lands regulering af afgifterne varierer betydeligt. Nogle lande (fx Storbritannien og Tyskland) har en slags lovbestemt forhandling af afgifter, mens andre lande ikke har nogen effektiv reguleringsmekanisme, eller en mekanisme, der styres af et kulturministerium, som måske er tæt forbundet med rettighedshaverorganisationen. I ekstreme tilfælde kan retsmidlerne under konkurrencelovgivningen også komme i anvendelse.